

bij het zenuwweefsel, waarbij ook enkele afbeeldingen worden gegeven van de vormveranderingen der z.g.n. „Wachstumskeule”, zooals die door BRAUS beschreven is.

Het laatste deel van het boekje houdt zich bezig met de beteekenis der weefselculturen voor algemeen-physiologische en algemeen-pathologische vraagstukken. Zoo worden hierin vermeld: de structuur van het cytoplasma, bestaande uit een homogene kolloïdale vloeistof, waarin zich voortdurend bewegende draadjes en korreltjes, de chondriosomen, bevinden; de vormveranderingen gedurende de celdeeling; rhythmische samentrekkingen van stukjes geëxplanteerd hartspierweefsel en van geïsoleerde hartcellen, en de beteekenis hiervan voor de myogene harttheorie; de invloed van verschillende stoffen (jodium, alcohol, kaliumpermanganaat, e.a.) op de cellen; de invloed van warmte en licht op de culturen. Van de beteekenis der methode voor de pathologie worden genoemd: de verschillende soorten van celontaarding, die hiermee te bestudeeren zijn, het kweken van gezwelweefsel, mengculturen van weefsel met verschillende bacteriën; de beteekenis der weefselculturen voor de immunologie.

In groote trekken vindt men in dit werk dezelfde indeeling, zooals VOGELAAR die in zijn dissertatie gevolgd heeft.

De meening van den schrijver, dat de cellen van het explantaat water opnemen, waardoor hun cytoplasma van den gel- in den sol-vorm overgaat, en nu in staat zijn amoëboïde bewegingen te maken en te emigreeren, wordt niet nader toegelicht.

Het werkje is versierd met een 35-tal afbeeldingen in den tekst, waarvan de meeste door den schrijver zelf vervaardigd zijn en ontleend aan onderzoekingen elders gepubliceerd, en is als eerste kennismaking met het vraagstuk der weefselculturen, warm aan te bevelen. Jammer is het, dat aan het boekje geen literatuur-opgave is toegevoegd; een verdere kennismaking met deze nieuwe methode zou daardoor zeer bevorderd worden.

H. C. VOORHOEVE.

Die Behandlung der kosmetischen Hautleiden. Unter besonderer Berücksichtigung der physikalischen Heilmethoden und der narbenlosen Operationsweisen von Professor Dr. E. KROMAYER, Berlin. Verlag von GEORG THIEME, Leipzig, 1923. Prijs / 1.35.

Dit kleine boekje over de behandeling van ontsierende huid-aandoeningen heeft de verdienste volstrekt geen uittreksel te zijn uit de groote bekende hand- en leerboeken van JOSEPH, SAALFELD e.a., maar draagt in werkelijkheid een geheel subjectief karakter, zooals de schrijver trouwens in zijn voorrede zelf aangeeft.

Een ervaring van dertig jaar, gepaard aan een klaarblijkelijken aanleg voor techniek, hebben er toe geleid, dat KROMAYER eigen geneesmethoden heeft uitgedacht, zooals het „raspeln” (raspen) en „stanzen” (uitslaan) van de huid, waarmee hij vaak goede uitkomsten verkrijgt, daar, waar de gebruikelijke behandeling weinig verbetering aanbrengt.

Ook zijn bekende kwiklamp, waarbij voor diepte-bestraling blauw licht en voor oppervlakte-bestraling wit licht gebruikt wordt, mag in dit verband genoemd worden, evenals de gedeeltelijk met lak bedekte naalden, die hij voor de electrolyse der haren heeft aanbevolen.

Bij de literatuuropgave verwijst hij dan ook alleen naar zijn eigen schrifturen, met uitzondering van één, die op naam van dr. GERTRUD KROMAYER gesteld is.

Het is in ieder geval belangwekkend van dit persoonlijk werkje kennis te nemen, al is het begrip „kosmetisch” m.i. wat ruim genomen, daar ook dermatosen zooals impetigo, furunculosis, verrucae e.d. bij deze groep ondergebracht worden.

E. VAN DER HOOP.

C. L. P. TRÜB, *Die Syphilis als Berufskrankheit der Aerzte*. Sammlung zwangloser Abhandlungen aus dem Gebiete der Dermatologie und Syphilidologie. Neue Folge. Heft 1. 126 bldz. Uitgever C. MARHOLD, Halle a. S. 1923.

Dat een geneesheer bij het uitoefenen van zijn beroep ook door de syphilis bedreigd wordt, blijkt uit dit geschrift van TRÜB, die uit de literatuur 651 gevallen van beroepsbesmetting bij artsen wist te verzamelen, als bewijs, dat het niet alleen bij bedreigen blijft. Uit de jaren 1895 tot 1905 zijn het grootste aantal dier gevallen afkomstig. Na 1905 vermindert het aantal snel, wellicht door het beter bekend worden der groote besmettelijkheid der syphilis in het vroege tijdperk, daar men toen in staat was de verwekkers in de aandoeningen aan te toonen. Dit zal wel tot grootere voorzichtigheid van den kant der artsen hebben geleid.

In TRÜB's opgaven staan op de eerste plaats vinger- en handsjankers, n.l. 338 gevallen. Van 127 artsen is het beroep nader opgegeven n.l. 66 gynaecologen, 45 chirurgen en 16 tandartsen. Ook oogsjankers met 32 gevallen treft men onverwacht vaak bij geneeskundigen aan. Als wijze van besmetting vindt hij herhaaldelijk opgegeven het zich in de oogen wrijven wegens lichte oog-aandoeningen zooals conjunctivitis, hordeolum enz., terwijl ook het door hoesten van syphilitische patiënten verspreiden van kleine, met spirochaeten besmette speekseldroppeltjes nog al eens de oorzaak van oogbesmetting bij den onderzoekenden arts schijnt te zijn.

Daarna volgen lipsjankers met 12, neussjankers met 10, wangsjankers met 6, tonsilsjankers en kinsjankers elk met 2 gevallen, terwijl slechts 5 sjankers elders hun zetel hadden.

Opmerkelijk is verder het aantal artsen en studenten, die den moed hadden zich vrijwillig met syphilis te laten besmetten; zes zekere en tien onzekere positieve uitkomsten waren daarvan het gevolg. Verder kwam hij 16 gevallen van „syphilis d'emblée” bij artsen op het spoor, waarvan er echter 4 als onzekere beroepsbesmettingen zijn uit te schakelen. - De 30 opgegeven gevallen van syphilis verkregen door het ontleiden van lijken staan echter lang niet alle onomstootelijk vast. Slechts 5 zekere en 2 zoo goed als zekere beroepsbesmettingen, op deze manier verkregen,